



DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

COVID-19 PANDEMİSİ REHBERİ VE EYLEM PLANI

*Doğu Akdeniz Üniversitesi
Pandemi Kurulu*

Eylül 2021

İÇİNDEKİLER

BÖLÜMLER	SAYFA
1. GİRİŞ	2
2. AMAÇ	2
3. KAPSAM	3
4. SORUMLULAR	3
5. YASAL DAYANAK	3
6. TANIMLAR	3
7. COVID-19 ENFEKSİYON KONTROL ÖNLEMLERİ	4
7.1. Farkındalık ile İlgili Alınması Gereken Önlemler	
7.2. Eğitim Öğretim ve Araştırma Alanlarında Alınacak Önlemler	
7.2.1. İklimlendirme Sistemleri	
7.2.2. Derslikler ve Etüt Salonları	
7.2.3. Toplantı ve Konferans Salonları	
7.2.4. Laboratuvarlar	
7.2.5. Kütüphane	
7.2.6. Misafirhane ve Yurtlar	
7.2.7. Büfeler/Kantinler/Kafeler/Yemekhaneler	
7.2.8. Teknik Birimler/Atölyeler	
7.2.9. Öğrenci/Personel Servisleri/Taşımali Eğitim Hizmetleri	
7.2.10. Tesisat, Donanım, Ekipman	
7.2.11. Kapalı Spor Salonu	
7.2.12. Halı Sahalar/Açık Spor Faaliyetleri	
7.2.13. Açık Alanlar	
7.2.14. Tuvaletler ve Lavabolar	
7.2.15. Asansörler	
7.2.16. Bekleme Salonları/Koridorlar	
7.2.17. Kampüs Girişi	
7.2.18. Bina Giriş ve Çıkışları	
7.2.19. Personel Ofisleri	
7.2.20. Dinlenme Odaları	
7.2.21. Yükleniciler, Dış Servis/Hizmet Sunucuları ve Tedarikçiler	
7.2.22. COVID-19 Pozitif Olgu Saptanan Alanların Dezenfeksiyonu	
8. KİŞİSEL KORUYUCU DONANIMLAR	15
8.1. Maske	
8.1.1. Maske Çeşitleri ve Maske Kullanımı	
8.1.1.1. Uygun Maske Kullanımı	
8.2. Göz Koruyucu/Yüz Koruyucu Siperlik	
8.3. Eldiven	
8.4. Personel İş Kıyafetleri	
9. SALGIN/VAKA YÖNETİMİ VE ACİL DURUM EYLEM PLANI	20
9.1. Sunuş	
9.2. Üniversitede Pandemi Süreci Stratejisinin ve "Pandemi Koordinatörlüğü" Biriminin Oluşturulması	
9.3. Salgın Yönetimi	
9.3.1. Hastalığa Duyarlı/Hassas Kişilerin Tanımlanarak Gerekli Önlemlerin Alınması ve Kampüste Bulunanları Aşıya Özendirme	
9.3.2. Aşılama ve Tarama Stratejisi	
9.4. Vaka Yönetimi	
9.4.1. Vaka ve Temaslı Tanımları	
9.4.2. Temaslı, Olası ve Kesin Vaka Takibi	
9.5. Salgın kontrol önlemleri ve dezenfeksiyon işlemleri eylem planı	
9.5.1. Kontrol Önlemlerinin Denetlenmesi	
9.6. Psikolojik Destek	
9.7. Akademik Risk Planlaması	
10. KAYNAKÇA	34

1. GİRİŞ

İlk olarak COVID-19'un Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edildiği tarih olan 11 Mart 2020'den önce Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) Rektörlüğü tarafından görevlendirilen ve üniversite kampüsü içerisinde günümüze kadar aktif olarak faaliyetlerini sürdüren "DAÜ-COVID-19 Farkındalık Komitesi", kıtalararası salgının hala devam ettiği ancak pandemi açısından "yeni normal" olarak adlandırılan içinde bulunduğumuz süreçte, ortaya çıkan yeni ihtiyaçların karşılanabilmesi amacıyla 23 Ağustos 2021 tarihinde "DAÜ Pandemi Kurulu" olarak yeniden yapılandırılmıştır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Resmî Gazete 'de 26 Ağustos 2021 tarihinde yayımlanan Sağlık Bakanlığı verilerine göre 18.08.2021-24.08.2021 tarihleri arasında (1 haftada) 100,000 kişideki toplam vaka sayısı 329,32 ve yerel vaka sayısı 278,45, test pozitiflik oranı %1.05 ve yoğun bakım oranı %0.71 olarak bildirilmiştir. _Bu rapor, KKTC Bakanlar Kurulu'nun ve üst kurulların/organların aldığı kararlar doğrultusunda (yüz yüze eğitime başlanması gerekliliği vb.) ve mevcut şartlar (KKTC`nin COVID-19 pandemisi açısından kırmızı kategoride yer alması vb.) dahilinde personel ve öğrenci sağlığının en üst düzeyde korunarak, sağlık açısından en ideal eğitim sürecine ulaşılması hedefi ile hazırlanmıştır.

DAÜ Pandemi Kurulu tarafından hazırlanan bu rehber, DAÜ'de Ekim 2021 tarihi itibarıyla yürürlüğe konulması önerilen "DAÜ COVID-19 Pandemisi Eylem Planı" ile ilgili önerileri kapsamaktadır. Bu rapor, sürekli güncellenmekte olan bilimsel veriler ışığında düzenlenmeye veya değiştirilmeye açıktır ve gerekli görüldüğünde yenilecektir. Bu raporda yapılacak olan güncellemelerin tamamı, Üniversite Yönetimi ve Üniversite'nin ilgili kurullarının onayından sonra tüm paydaşları ile paylaşılmalıdır.

2. AMAÇ

DAÜ COVID-19 Pandemisi Rehberi ve Eylem Planı'nın amacı, hali hazırda devam etmekte olan COVID-19 pandemisi sırasında DAÜ kampüslerinde hizmet alan ve kampüslerde hizmet veren tüm paydaşların sağlığının güvence altına alınması ile ilgili olarak uygulanması gereken kontrol önlemlerinin planlı bir şekilde uygulanması, kampüs içerisindeki COVID-19 ile ilgili acil durumun erken tespiti için yetki, görev ve sorumlulukların tanımlanması ve böylece kampüs içerisinde COVID-19 yayılma riski en

üst düzeyde azaltarak, sürdürülebilir, etkin bir eğitim için gerekli olan faaliyet planının oluşturulmasıdır.

3. KAPSAM

Bu plan, DAÜ'de kayıtlı olan öğrencileri, Üniversitede hizmet veren akademik ve idari personeli, tedarikçi firmaları, ziyaret amacıyla DAÜ kampüslerinin sınırları içerisinde bulunan herkesi ve ayrıca DAÜ'ye ait bina, tesis ve arazileri kapsar.

4. SORUMLULAR

Bu planının uygulanmasından, DAÜ Rektörlüğü, DAÜ Pandemi Kurulu ve DAÜ'de çalışan tüm personel sorumludur.

5. YASAL DAYANAK

Üniversitemiz; COVID-19 önlemleri kapsamında, KKTC Bakanlar Kurulu ve/veya KKTC Sağlık Bakanlığı ve/veya KKTC Sağlık Bakanlığı Bulaşıcı Hastalıklar Üst Komitesi tarafından zorunlu kılınan tüm tedbirlere uymalıdır. Ancak; salgının dinamik olduğu ve ayrıca bölgesel (ör., ülke içindeki üniversiteler arasındaki) ve yerel (ör., aynı üniversitenin programları arasındaki) farklılıklar gösterdiği göz önünde bulundurulduğunda, yukarıda belirtilen otoritelerin kararlarıyla çatışmayacak uygulamalar özelinde farklı bir planlama yapılması gerekebilecektir.

6. TANIMLAR

Antisepsi: Canlı dokular üzerinde bulunan, hastalık yapıcı mikroorganizmaların kimyasal maddeler kullanılarak etkisiz hale getirilmesidir.

Antiseptik: Antisepsi için kullanılan kimyasal maddeler.

SARS-CoV-2: COVID-19 hastalığına neden olan insandan insana bulaşabilen virüstür. Bu virüs, damlacık ve dolaylı temas ile vücuda girer. Hastalık, belirtisiz enfeksiyondan özellikle risk altındaki bireylerde ağır seyirli zatürre, ağır akut solunum yolu enfeksiyonuna kadar değişen yelpazede seyreder.

COVID-19: SARS-CoV-2 virüsüne bağlı olarak gelişen yeni Koronavirüs hastalığına verilen isimdir. COVID-19, ilk olarak Çin'in Vuhan Eyaleti'nde aralık ayının sonlarında solunum yolu belirtileri (ateş, öksürük, nefes darlığı) görülen bir grup hastada yapılan araştırmalar sonucunda 13 Ocak 2020'de tanımlanmıştır.

Damlacık Yolu ile Bulaşma: Enfekte kişilerin öksürmeleri, aksırmaları ve konuşmaları sırasında ortama saçılan damlacıkların, etrafta bulunan duyarlı kişiler tarafından solunması ile gerçekleşen bulaşma yolu.

Dezenfeksiyon: Enfeksiyon kaynağı olmasını önleyecek düzeyde, bir nesneyi veya ortamı mikroorganizmalardan arındırma işlemidir.

Dezenfektan: Dezenfeksiyon işleminde kullanılması önerilen kimyasal maddelerin tamamına verilen isim.

El Hijyeni: Ellerin su ve sabunla yıkanması veya antiseptiklerle ovalanması.

Enfeksiyon: Organizmada hastalığa yol açan mikropların (bakteri, virüs, parazit vb. etkenlerin) vücuda girerek çoğalmasıdır.

Epidemi: Bir enfeksiyon veya hastalığın belirli bir zaman diliminde belirli bir bölge veya toplumda beklenenden daha fazla görülmesidir.

İzolasyon: Enfekte hastalardan diğer kişilere hastalık etkenlerinin bulaşmasını önlemek için alınan fiziksel önlemlerdir.

Karantina: Bulaşıcı bir hastalığa maruz kalma şüphesi olan ancak hastalık belirtisi göstermeyen durumdaki insanların hastalığın en uzun kuluçka süresi kadar kimse ile temas ettirilmemek suretiyle alınan tedbirsiz faaliyetlerin tümü, sağlık yalıtımı.

Kişisel Koruyucu Donanım: Bulaşıcı hastalıklardan korunmak amacıyla kullanılan tasarlanmış donanım.

Pandemi: Bulaşıcı bir hastalığın oluşturduğu küresel salgın.

Temas Yolu ile Bulaşma: Enfeksiyon etkeninin, doğrudan veya mikroorganizma bulaşmış yüzeylere (kapı kolu, asansör düğmesi vb) eller aracılığı ile temas edilerek alınıp enfeksiyon kirli ellerin ağız, burun ve göze teması ile vücuda taşınmasıdır.

Temizlik: Kir ve organik maddelerin su ve deterjan kullanarak mekanik olarak uzaklaştırılması işlemidir.

7. COVID-19 ENFEKSİYON KONTROL ÖNLEMLERİ

7.1. Farkındalık ile İlgili Alınması Gereken Önlemler

- Tüm binaların girişlerine, bina içerisinde öğrencilerin kolaylıkla görebileceği yerlere DAÜ COVID-19 Pandemi Kurulu'nun onayladığı bilgilendirici afişler asılmalıdır.
- Kampüs içerisinde duraklar, kafeler ve restoranların olduğu bölümlerde korunma yöntemleri ile ilgili bilgilendirici afişlere yer verilmelidir.
- Öğrencilere, akademik ve yönetsel personele, COVID-19 korunma yöntemleri ile ilgili bir kılavuz hazırlanmalıdır.
- Öğrencilere hazırlanacak olan kılavuz aracılığıyla hem korunma yöntemleri hem de özellikle kampüs içerisinde uymak zorunda oldukları kurallar konusunda oryantasyon kapsamında bilgi verilmelidir.

- Hazırlanacak olan öğrenci kılavuzu öğrenci portalına yüklenmeli ve öğrencilerden bu kılavuzu okuduklarına dair taahhütname alınmalıdır.
- Aşılma ile ilgili teşvik edici afişler ve bilgilendirmeler hem portal hem de Üniversitenin resmi internet sayfası ve resmi sosyal medya hesapları üzerinden ve ayrıca kampüs içerisinde asılı olacak şekilde öğrenci ve personelle paylaşılmalıdır.

7.2. Eğitim Öğretim ve Araştırma Alanlarında Alınacak Önlemler

7.2.1. İklimlendirme Sistemleri

- En iyi klima sistemleri bile emme ve üfleme yaparak hava hareketliliğine neden olduğundan gerekli olmadıkça kullanılmamalıdır.
- Hava sirkülasyonunu önlemek için, **doğal havalandırma tercih** edilmelidir.
- Ortak alanlarda iç hava ile çalışan klimalar (split klima, FCU, VRF gibi) ve karışım havası ile çalışanlar pandemi döneminde kullanılmamalıdır.
- Klima sistemi kullanılmak zorunda ise, %100 dış hava ile çalışan sistemler veya HEPA filtreli sistemler tercih edilebilir. Ancak, bunların da kullanımı sınırlandırılmalıdır.
- Klimalarda kullanılan standart filtreler virüsü tutamazlar. Ancak, ortamdaki partikül sayısını azaltmak için filtreler kirlendiğinde yenileri ile değiştirilmelidir.
- Klima santralleri ve içindeki ekipmanlar sık sık dezenfekte edilmeli, santral emişine verilen dezenfektan sıvıları ile insanların olmadığı saatlerde klima santrali kanalları ve menfezler de dezenfekte edilmelidir. Fan durağan halde iken ısıtıcı bataryalarda bir saat boyunca şartlandırılmış sıcak su dolaştırmak suretiyle santral hücresi 60 °C'ye çıkartılarak da dezenfeksiyon yapılabilir.
- Klimaların temizlenmesi sırasında görevli personel maske, eldiven ve siperlik kullanmalıdır.
- Hava hareketlenmesine neden olacak vantilatörler kullanılmamalıdır.

7.2.2. Derslikler ve Etüt Salonları

- Girişte el antiseptikleri bulunmalı ve giriş/çıkışlarda el hijyeni sağlanmalıdır.
- Dersler en az 5 metrekareye 1 öğrenci olacak şekilde önceden tasarlanmalı; Sınıfın seyrekleştirilmiş kapasitesi (5 metrekareye 1 öğrenci olacak şekilde) sınıf girişinde işaretlerle belirtilmiş olmalıdır.
- Dersler mümkün olan en az kişi sayısı ile yapılmalıdır.

- Oturma düzeni, fiziksel mesafenin en az 2 metre olacak şekilde ayarlanmalı; bu amaçla koltuklara 1 boş 1 dolu olacak şekilde gerekli işaretlendirme yapılmalı; taşınabilir sandalyeler kullanılıyorsa sınıfta seyreltilmiş kapasite kadar sandalye bulunmalı ve oturma düzeni en az 2 metrelik mesafe olacak şekilde ayarlanmalıdır. Sandalyelerin taşınmasının engellenmesi için sandalyelerin bulunması gereken noktalar yer işaretleri ile belirtilmiş olmalıdır (Koro çalışması, şarkı söyleme gibi yüksek miktarda damlacık oluşumuna neden olan yüksek riskli aktivitelerin yapılacağı derslerde fiziksel mesafe 2 metre; sınıf kapasitesi 6 metrekareye bir öğrenci düşecek şekilde ayarlanmalıdır).
- Tüm öğrenci sandalyeleri ileriye dönük olacak şekilde düzenlenmelidir.
- Öğrencilerin odada sandalye ve sıraları taşınmasına izin verilmemelidir.
- Ders boyunca kullanılan eğitim malzemelerinin (defter, kitap, kalem, silgi vs.) paylaşılmasına izin verilmemelidir.
- Öğrenciler ve öğretim elemanı ders boyunca uygun şekilde maske takmalıdır.
- Her ders başlangıcından önce, DAÜ Pandemi Kurulu tarafından hazırlanacak olan COVID-19 korunma yolları ile ilgili kısa sunumlar gösterilmelidir.
- Merkezi havalandırma sistemleri mevcutsa, bu sistemler tamamen doğal hava sirkülasyonu sağlayacak şekilde ayarlanmalıdır. Aksi takdirde, sınıflar, pencereler ve kapılar açık tutularak dış hava ile havalandırılmalıdır. Klima ve/veya vantilatör kullanılmamalıdır.
- Ders bitiminde, öğrenciler sınıfı sosyal mesafeyi (önce ön koltuklar, sonra sırası ile arka koltuklar olacak şekilde) koruyarak boşaltmaları konusunda uyarılmalıdır.
- Sınıflar her dersten önce 1:100'lük çamaşır suyu veya uygun bir dezenfektan ile temizlenmelidir. Bu amaçla, ders değişimleri arasında dezenfeksiyon işlemine olanak sağlayan süre verilecek şekilde ders programı ayarlanmalıdır.

7.2.3. Toplantı ve Konferans Salonları

- Kapasite 5 metrekareye en fazla 1 kişi olacak şekilde ayarlanmalı ve kapasite sayısı kapıya asılmalıdır.
- Oturma düzeni en az 2 metrelik fiziksel mesafe olacak şekilde olmalıdır.
- Salon girişlerinde el antiseptikleri bulundurulmalıdır.

- Toplantılara katılım en az kişi sayısı ile sınırlandırılmalı; yüksek sayıda katılımcının olacağı toplantılar (özellikle fiziksel mesafe ve salonun seyreltilmiş maksimum kapasite koşulları yetersizse) çevrim içi olarak yapılmalıdır.
- Merkezi havalandırma sistemleri mevcutsa, bu sistemler tamamen doğal hava sirkülasyonu sağlayacak şekilde ayarlanmalıdır. Aksi takdirde, oda kapı ve pencereler açık tutularak doğal hava ile havalandırılmalıdır.
- Toplantı süresinde tüm katılımcılar uygun şekilde maske takmalıdırlar.
- Toplantının yapıldığı gün, saat ve toplantıya katılan kişiler kayıt altına alınmalıdır.
- Toplantılarda ikram yapılmamalıdır.

7.2.4. Laboratuvarlar

- Kapasite 5 metrekareye en fazla 1 kişi olacak şekilde ayarlanmalı ve kapasite sayısı kapaıya asılmalıdır.
- Oturma düzeni en az 2 metrelik fiziksel mesafe olacak şekilde olmalıdır.
- Salonların girişinde el antiseptikleri bulunmalı; öğrenciler hem girişte hem de çıkışta el hijyenlerini sağlamaları konusunda uyarılmalıdır.
- Lavabo ve evyelerin kişisel hijyen amacıyla kullanımına izin verilmemeli; bu amaçla öğrenciler girişte bulunan el hijyen istasyonuna yönlendirilmelidir.
- Öğrencilerin görebileceği şekilde laboratuvarın girişine ya da içerisine bilgilendirici posterlere yer verilmelidir.
- Laboratuvar uygulaması sırasında herkes uygun şekilde maske takmalıdır; Öğretim elemanı-öğrenci veya öğrenci-öğrenci arasındaki yakın temasın kaçınılmaz olduğu durumlarda fiziksel mesafe 2 metre olacak şekilde katılımcı ayarlaması yapılmalı ve/veya tüm katılımcılar maskeye ilave olarak yüz/göz koruyucu siperlik kullanmalıdır.
- Cihazların farklı bireyler tarafından ortak kullanılması olabildiğince engellenmeli; ancak zorunlu durumlarda cihazlar her kullanımdan sonra uygun şekilde dezenfekte edilmelidir. Bu amaçla, uygun dezenfektan laboratuvarında hazır bulundurulmalıdır.

7.2.5. Kütüphane

- Kütüphanede herkes uygun şekilde maske takmalıdır.
- Öğrenciler mümkün olduğu kadar kütüphanenin sunduğu çevrim içi olanaklara yönlendirilmelidir.

- Kapasite 5 metrekareye en fazla 1 kişi olacak şekilde ayarlanmalı ve kapasite bilgisi kapıya asılmalıdır.
- Oturma düzeni en az 2 metrelik fiziksel mesafe olacak şekilde olmalıdır.
- Pencere ve kapılar açılarak doğal hava ile havalandırma yapılmalıdır. Klima ve vantilatör kullanımından kaçınılmalıdır.
- Girişte ve ayrıca özellikle kitap/dergilerin kullanıldığı bölümlerde el antiseptikleri bulundurulmalıdır.
- Kitapların kullanılmasından önce ve sonra el antiseptiği kullanılmalıdır. Öğrencilerin bu konu ile ilgili farkındalıklarını artıran posterlere yer verilmelidir.

7.2.6. Misafirhane ve Yurtlar

- Merkezi havalandırma sistemleri mevcutsa, bu sistemler tamamen doğal hava sirkülasyonu sağlayacak şekilde ayarlanmalıdır. Aksi halde, odalar pencereler açık bırakılacak şekilde doğal hava ile havalandırılacaktır.
- Yataklar, fiziksel mesafe en az 2 metre olacak şekilde ayarlanmalıdır. Yan yana yataklarda ve aynı ranzanın üst ve alt kısmında yatanlar için bir baş bir ayakucu şeklinde düzenleme yapılmalıdır.
- Yurt içerisinde ulaşılabilir bölgelere el hijyen istasyonları kurulmalıdır.
- Sık kullanılan yüzeylerin (kapı kolları gibi) dezenfeksiyonu 1:100 oranında sulandırılmış çamaşır suyu veya uygun bir dezenfektan ile en az günde 3 kez yapılmalıdır.
- Tuvalet ve banyo olanağı öğrenci sayısına göre sağlanmalı.
- Tuvaletlerde katı sabun değil sıvı (eğer mümkünse fotoselli) sabunlar kullanılmalıdır.
- Tuvalet kullanımında en az 2 metrelik fiziksel mesafe dikkate alınarak gerekli düzenlemeler yapılmalıdır (ör., erkek tuvaletlerinde fiziksel mesafeye uymayacak şekilde yerleşim gösteren pisuarların "çalışmaz" şeklinde işaretlenmesi).
- Tuvaletlerde, hepa filtreli hava akımı ile çalışan cihazlar dışındaki el kurutma cihazları kullanılmamalıdır.
- Tuvaletler 1:10 sulandırılmış çamaşır suyu veya uygun bir dezenfektan ile dezenfekte edilmelidir.
- Yurtlara dışarıdan ziyaretçi kabul edilmemelidir.

- Öğrenciler ortak alanlarda maske takmalı ve sosyal mesafeye uymalıdır.
- Ortak olarak kullanılan mutfaklarda el antiseptiği hazır olarak bulundurulmalı; masa düzeni en az 2 metre olacak şekilde ayarlanmalıdır.
- Yurt girişlerine ve yurt içindeki görülebilir alanlara COVID-19 kontrol önlemleri ile ilgili afişlere yer verilmelidir.

7.2.7. Büfeler/Kantinler/Kafeler/Yemekhaneler

- Kıbrıs Türk Restorancılar Birliği tarafından önerilen hijyen kurallarına uyulmalıdır.
- Masa düzeni, fiziksel mesafe en az 2 metre olacak şekilde ayarlanmalıdır.
- Müşteriler mümkün olduğu kadar açık alanda oturmaya yönlendirilmelidir.
- Kapalı alanlar sık sık havalandırılmalıdır. Klima ve vantilatör kullanımından kaçınılmalıdır.
- Müşterilerin kolay erişebilecekleri el antiseptikleri bulunmalıdır.
- Müşterilerin yeme ve içme dışında; çalışanların ise sürekli olarak maska takmaları sağlanmalıdır. Çalışan ile müşteri arasındaki fiziksel mesafe en az 2 metre olacak şekilde ayarlanmalıdır.
- Menaj takımları tek kullanımlık paketlerde; çatal, kaşık ve bıçaklar ise kâğıt cepli paketlerde sunulmalıdır.
- Su sebilleri ve otomatlar temassız olmalıdır.
- Mümkün olduğu kadar temassız ödeme şekilleri tercih edilmelidir.
- Kampüs içerisindeki büfeler, kantinler, kafeler ve yemekhaneler DAÜ Kantin ve Kafeteryalar Birimi tarafından düzenli olarak kontrol edilmelidir.

7.2.8. Teknik Birimler/Atölyeler

- Kapasite sınırlaması 5 metrekareye 1 kişi; oturma düzeni ise bireyler arasında en az 2 metrelik fiziksel mesafe olacak şekilde ayarlanmalıdır.
- Ekipmanlar olabildiğinde tek kişi tarafından kullanılacak şekilde ayarlanmalıdır. Bu tip bir ayarlamamanın mümkün olmadığı durumlarda, ekipmanın farklı kişiler tarafından kullanılmadan önce, 1:100 oranında sulandırılmış çamaşır suyu veya %70'lik alkol ile dezenfekte edilmelidir.
- Sık kullanılan yüzeylerin (kapı kolları, ekipman yüzeyleri, telefon vb.) dezenfeksiyonu günde en az 3 kere olacak şekilde sıklıkla yapılacaktır.

- Hem ekipman dezenfeksiyonu için gerekli olan dezenfektanlar hem de el hijyeni için gerekli olan antiseptik ilgili birimde çalışanların erişebileceği şekilde konumlandırılmalıdır.
- COVID-19 enfeksiyonunun bulaşma yolları ve enfeksiyondan korunma yöntemleri ile ilgili posterlere yer verilmelidir.

7.2.9. Öğrenci/Personel Servisleri/Taşımali Eğitim Hizmetleri

- Çapraz oturma düzeni oluşturulacak şekilde koltuklarda işaretlemeler yapılmalıdır.
- Şoförün koltuğu yolculardan uygun malzeme ile ayrılmalıdır.
- Hem şoför hem de yolcular, tüm yolculuk sırasında uygun şekilde maske takmalıdırlar.
- Servislerde mümkün olduğunca klima çalıştırılmamalı ve pencerelerin açılması ile doğal hava sirkülasyonu sağlanmalıdır. Klimanın çalıştırılmasının gerekli olduğu durumlarda, iç hava sirkülasyon kesinlikle kullanılmamalıdır.
- Servislerin durduğu ve kalktığı duraklara el hijyeni ile ilgili posterler asılmalıdır.
- Yolcular, servise binerken ya da servisten inerken en az 2 metrelik fiziksel mesafeye dikkat etmeleri hususunda uyarılmalıdırlar.
- Servis sonunda, yeni bir yolcu alınmadan önce özellikle sık kullanılan yüzeyler (kapı kolları, kolçaklar, tutacaklar, cam açma ve otobüsten inme düğmeleri gibi) çamaşır suyu (1:100 sulandırılmış) veya uygun bir dezenfektan ile dezenfekte edilmelidir.

7.2.10. Tesisat, Donanım, Ekipman

- Ekipmanlar olabildiğince sınırlı sayıda kişi tarafından kullanılmalıdır.
- Birden fazla kişi tarafından kullanılan ekipmanlar kullanım öncesi ve sonrası dezenfekte edilmelidir.
- Kapalı alanlarda bulunuyorlarsa, alan doğal hava ile havalandırılmalıdır.

7.2.11. Kapalı Spor Salonu

- Kapalı spor salonlarında yapılan aktiviteler damlacık çıkışını artırdığından bu aktiviteler yüksek riskli aktivitelerdir. Bu nedenle, bu alanların kapasitesi en az 6 metrekareye 1 bir kişi; ekipmanların yerleşimi ise fiziksel mesafe en az 2 metre olacak şekilde ayarlanmalıdır.

- Salonunda uyulması gereken kurallar ve COVID-19 korunma önlemleri ile ilgili DAÜ Pandemi Kurulu tarafından hazırlanan afişler salonun girişine asılmalıdır.
- Sınırlı sayıda kişiye hizmet verilmelidir.
- KKTC Sağlık Bakanlığı tarafından tanımlanan COVID-19 risk grubu kapsamında olan bireylerin spor salonuna gitmemeleri önerilmelidir.
- Kapalı spor salonu randevu sistemiyle çalışmalı veya salona girenlerin giriş ve çıkış saatleri kayıt altına alınmalıdır.
- Spor salonu içerisinde maske takılmalıdır. Maske takılmayan yüksek eforlu aktivitelerden olabildiğince kaçınılmalı; kaçınılmadığı durumlarda 2 metre fiziksel mesafenin korunmasına dikkat edilmelidir.
- Takım sporları ve boks, güreş vb. gibi yakın teması gerektiren sporlar yapılmamalıdır.
- Salonun girişinde ve ayrıca içerisinde (özellikle sık kullanılan yüzeylere temas edilmesi durumunda kullanılmak üzere) el antiseptikleri bulundurulmalıdır. Ayrıca, katılımcılar salona gelirken kendi el antiseptiklerini yanlarında bulundurmaları konusunda uyarılmalıdırlar.
- Salon sıklıkla dış hava ile havalandırılmadığıdır. Özellikle sık kullanılan yüzeyler dezenfekte edilmelidir.
- Bisiklet gibi ekipmanların özellikle elle ve vücutla temas edilen kısımları her kullanım sonrası dezenfekte edilmelidir. Bununla ilgili uyarıcı afişler spor salonu içerisine asılmalıdır.
- Havlu gibi malzemelerin ortak kullanımından kaçınılmalı; katılımcılar kendi kişisel malzemelerini getirmeleri için uyarılmalıdır.

7.2.12. Halı Sahalar/Açık Spor Faaliyetleri

- Kişi sayısı 6 metrekareye 1 kişi olacak şekilde düzenlenmelidir.
- Fiziksel mesafe en az 2 metre olmalıdır.
- Müşterilerin giriş ve çıkış saatleri kayıt altında tutulmalıdır.
- Girişte ateş ölçümü yapıp, ateşi 38 C'den yüksek olanlar tesise alınmamalıdır.
- Duş ve soyunma odaları kullanılmamalıdır. Zorunlu durumlarda, soyunma odaları 2 metrelik sosyal mesafe kuralına uyacak şekilde ve uygun maske takarak kullanılmalıdır.
- Risk grubunda olan kişilerin halı sahaya gitmemesi önerilmelidir.

- Girişte el hijyen istasyonu bulunmalıdır. Ayrıca, halı saha tesisi içerisinde de özellikle sık dokunulan yüzeylere temas sonrası el hijyeninin sağlanması için el antiseptikleri bulunmalıdır.
- Antrenman ve maç esnası hariç sürekli maske takılmalıdır.
- Uyulması gereken kurallar ve ayrıca COVID-19 korunma önlemleri ile ilgili afişler girişe ve ayrıca tuvalet gibi bölümlere asılmalıdır.
- Sık kullanılan alan ve malzemeler (toplar vb.) daha sık olmak üzere, tesis düzenli olarak temizlenmelidir. Temizlikte malzemenin uygunluğuna göre 1:100 sulandırılmış çamaşır suyu (tuvaletler için 1:10 sulandırılmış), %70'lik alkol veya uygun bir dezenfektan kullanılmalıdır.
- Yer ve yüzey temizliği nemli silme-paspaslama ile yapılmalı. Toz kaldırıcı temizleme yöntemlerinden kaçınılmalıdır.

7.2.13. Açık Alanlar

- Ortamda başka kişilerin bulunması durumunda maske takılmalıdır.
- 2 metrelik fiziksel mesafe sağlanmalıdır.
- Park gibi alanların girişinde el hijyeninin sağlanabilmesi için el hijyen istasyonları bulunmalıdır.
- Girişlerde sıra oluşumunun azaltılması ve fiziksel mesafenin korunması ile ilgili önlemler alınmalı (ör., yer işaretleri).

7.2.14. Tuvaletler ve Lavabolar

- Sıvı sabun, kağıt havlu ve tuvalet kağıdı sürekli olarak bulundurulmalıdır.
- El kurutma cihazları (hepa filtreli olanlar hariç) kullanılmamalıdır.
- Erkek tuvaletlerindeki pisuarların kullanımı fiziksel mesafeyi koruyacak şekilde ayarlanmalıdır.
- Alafranga tuvaletin sifonu çekilmeden önce kapağı kapatılmalıdır.
- Tuvaletler, klozetler ve pisuarlar 1/10 sulandırılmış, lavabolar, musluk ve batarya başlıkları, kapı kolları 1/100'lük çamaşır suyu ile dezenfekte edilmelidir.
- Tuvalet temizliğinin yapıldığı saatler kullanıcılar tarafından görülebilecek şekilde asılmış bir listede kaydedilmelidir.
- Temizlik yapacak personel maske, eldiven ve siperlik kullanmalıdır.
- Tuvaletlerdeki pencereler açık tutulmalıdır.
- Sık dokunulan yüzeylerin (kapı kolları gibi) dezenfeksiyonu daha sık yapılmalıdır.

- Tuvalet kağıdı ve kağıt havluların atılması için pedallı, ağzı kapalı çöp kutuları bulunmalıdır.
- Tuvaletlerde görünür yerlerde (özellikle lavabolara yakın) el hijyeni ile ilgili bilgilendirme afişleri bulunmalıdır.

7.2.15. Asansörler

- Zorunlu olmadıkça asansör kullanılmamalıdır. Asansör girişine bununla ilgili uyarıcı bir afiş asılmalıdır.
- Normal kapasitesinin 1/3'ü olacak şekilde, en fazla kaç kişinin kullanabileceği ile ilgili uyarıcı afiş bulunmalıdır.
- Birden fazla kişinin kullanabileceği (kapasitenin 1/3'ünü aşmamak kaydıyla) asansörlerde, durulması gereken bölgeler 2 metrelik fiziksel mesafeye uyacak şekilde işaretlenmelidir.
- Birden fazla kişinin olması durumunda, bireyler sırt sırta olacak şekilde durmalıdırlar.
- Sık dokunulan bölgeler olan tuş, kapı vs. ile temastan antiseptikler ile el hijyeni sağlanmalıdır.
- Asansör içerisinde uygun şekilde maske takılmalıdır.

7.2.16. Bekleme Salonları/Koridorlar

- Giriş ve çıkış kapıları ayrılmalı ve zemine gidiş geliş yönünü gösterici tek yönlü işaretler konulmalıdır.
- Bekleme salonlarında maske takılmalıdır.
- Dolaylı teması artıracak olan kitap/dergi/broşür gibi eşyalar bulunmamalıdır.
- 2 metrelik fiziksel mesafenin korunması amacıyla kişilerin durması gereken yerler işaretlenmelidir.

7.2.17. Kampüs Girişi

- Kampüse giriş 4 noktadan yapılacaktır;
 - Lefkoşa yolu Sabancı Yurdu yanı girişi
 - Salamis Yolu ana Girişi
 - Salamis Yolu Kilise yanı Girişi
 - Güney kampüsü Girişi

- Girişlerde ateş ölçümü yapılmalı ve ateşi 38 C'den yüksek olan kişiler içeriye alınmayacaktır.

7.2.18. Bina Giriş ve Çıkışları

- Binalarda yığılmaya neden olmayacak şekilde giriş ve çıkış kapıları açılmalıdır.
- Sıra oluşturulması gerekli olan binaların (ör; öğrenci işleri) girişlerinde fiziksel mesafe en az 2 metre olacak şekilde düzenleme yapılmalıdır. Böyle bir durumda, kişilerin durması gereken yerleri belirten yer işaretlerinden yararlanılmalıdır.
- Girişler ve çıkışlar farklı kapılardan yapılmalı ve bu amaçla ilgili yer işaretlemeleri yapılmalıdır.
- Bina girişlerine, DAÜ COVID-19 Pandemi Kurulu tarafından hazırlanan korunma yöntemleri ile bilgilendirici afişler asılmalıdır.
- Danışma personeli veya öğrenci işleri gibi öğrenci veya ziyaretçilerle 2 metreden az bir mesafede temas kurması gereken çalışanların çalışma alanları uygun malzeme ile ayrılmalı veya bu kişiler maskeye ilave olarak siperlik kullanmalıdırlar.

7.2.19. Personel Ofisleri

- Kapasite 5 metrekareye 1 personel olacak şekilde ayarlanmalı ve seyrekleştirilmiş kapasite oda girişinde işaretle belirtilmiş olmalıdır.
- Oturma düzeni, en az 2 metrelik fiziksel mesafe sağlanacak şekilde ayarlanmalıdır.
- Ateş, öksürük, burun akıntısı, nefes darlığı şikayetleri olan personel çalıştırılmamalı; en yakın sağlık kuruluşuna yönlendirilerek COVID-19 testi yapması önerilmelidir.
- Odalarda birden fazla kişinin bulunduğu durumlarda maske takılmalıdır.
- Yemek yerken veya içecek içerken odada birden fazla kişinin olmaması gerekmektedir.
- Güne başlamadan önce ofisler 1:100 çamaşır suyu, %70 alkol veya uygun bir dezenfektan ile dezenfekte edilmeli ve gün içerisinde de sık dokunulan yüzeylerin (kapı kolları, telefon ahizesi, masa yüzeyleri ve bilgisayar klavyeleri gibi) dezenfeksiyonu sık sık sağlanmalıdır.
- Odalar, pencereler aracılığıyla doğal hava ile havalandırılmalıdır.
- Klima ve vantilatör kullanılmamalıdır.

7.2.20. Dinlenme Odaları

- Kapasite 5 metrekareye 1 personel olacak şekilde ayarlanmalıdır.
- Oturma düzeni fiziksel mesafe 2 metre olacak şekilde ayarlanmalıdır.
- Ortak kullanılan su sebilleri temassız olmalıdır.
- Yeme içme dışında maske takılmalıdır.
- Yeme ve içme sırasında konuşulmamalıdır.

7.2.21. Yükleniciler, Dış Servis/Hizmet Sunucuları ve Tedarikçiler

- Yükleniciler, dış servis/hizmet sunucuları ve tedarikçiler, güvenli çalışma sistemlerini takip etmelidir. Ayrıca COVID-19'un yayılmasını önlemeye yönelik, kuruluşun uygulamalarına ve ulusal otorite kurallarına uymakla yükümlüdür. Tedarikçiler uyulması gereken kurallara hakkında bilgilendirmeli ve uygulandığı kontrol edilmelidir.

7.2.22. COVID-19 Pozitif Olgu Saptanan Alanların Dezenfeksiyonu

- Pozitif olgunun saptandığı ofis/sınıfa girişin engellenmesine yönelik önlem alınmalıdır.
- Odanın pencereleri açılarak 24 saat havalandırılmalıdır.
- 24 saat sonra, tüm yüzeyler 1/100 oranında sulandırılmış çamaşır suyu veya %70'lik alkol veya virüslere etkili yüzey dezenfektanlarıyla dezenfeksiyon yapılır.
- Tekstil ürünleri normal deterjanlar ile en az 60 °C'de yıkanmalıdır.
- Temizlik görevlileri cerrahi maske, siperlik, tek kullanımlık eldiven ve uzun kollu tek kullanımlık önlük giymelidir.
- Temizlik işlemi bittikten sonra kişisel koruyucu ekipmanlar uygun bir şekilde çıkarılır, tek kullanımlık olanlar (önlük, maske, eldiven) çift poşet içerisinde pedallı çöp kutusuna atılır. Gözlük/yüz koruyucu gibi tekrar kullanılacak malzemeler %70'lik alkol ile silinerek dezenfekte edilir.

8. KİŞİSEL KORUYUCU DONANIMLAR

COVID-19 enfeksiyonunda bulaş; damlacık ve temas yolu ile gerçekleşmektedir. Üniversiteler toplu bulunulan, farklı topluluklardan ve bölgelerden gelen insanların yoğun olarak bulunduğu, kapalı ortamda uzun süre geçirilen ortamlar olması nedeni ile COVID 19'un yayılması açısından orta derecede riskli ortamlar arasında

sınıflandırılmaktadır. Üniversite bünyesinde bulunan her birey hem hasta olma hem de hastalık bulaştırma riski taşımaktadır. O nedenle her bireyin bulaş riskine karşı kişisel koruyucu önlemlere uyması gerekmektedir. COVID-19'dan korunmak için bireysel koruyucu ekipmanların (maske, yüz/göz koruyucu vb.) kullanılmasının yanı sıra el hijyeni ve bireyler arası mesafeye dikkat etmek gerekmektedir.

8.1. Maske

Maske; COVID-19 hastalığının önlenmesinde etkili bir koruyucu olup kişiye özeldir. Kişiler sadece kendi maskelerini kullanmalıdır. Toplum içinde bulaş riskinin önlenmesi amacı ile tek kullanımlık cerrahi maske veya tekrar kullanıma uygun bez maske kullanımı önerilmektedir. <2 yaş altındaki çocuklar, ağır fiziksel aktivite yapanlar ve hekim tarafından maske takması yasaklananlar dışında herkes maske takabilir.

8.1.1. Maske Çeşitleri ve Maske Kullanımı

Toplumda COVID-19'dan korunmak için cerrahi (tıbbi) maske kullanımı önerilmektedir. Tıbbi yüz maskelerinin sağlık çalışanları tarafından kullanılmasına öncelik verilmesi nedeniyle kişisel koruyucu ekipman olarak çeşitli tekstil malzemelerden yapılmış, tıbbi olmayan yüz maskelerinin de toplumda kullanılabileceği ile ilgili çalışmalar bulunmaktadır. Türk Standartları Enstitüsü, tekstil malzemedeki yapılmış maskelerin nasıl özellikte olması gerektiğine dair "Tekstilden Mamul Tekrar Kullanılabilir Koruyucu Yüz Maskeleri-Tıbbi Olmayan"(TSE K599/Mayıs 2020) kriterler belirlemiştir.

Cerrahi maskeler tek kullanımlıktır, yıkanmaları durumunda koruyucu lif yapısı bozulmaktadır. Kumaş maskelerin ise düzenli olarak en az 60 °C'de yıkanması gerekmektedir. Maske yıkadıktan sonra kuruması beklenmeli, kullanmadan önce sıcak ve kuru ütülenmelidir. Kumaş maskelerin ise tekrar kullanılabilirlikleri kumaşın niteliğine göre 30-50 kullanımla sınırlıdır.

N95 (FFP2) veya N99 (FFP3) gibi yüksek koruyuculuk özelliğine sahip maskeler genellikle hekimler tarafından kullanılmaktadır. Ayrıca, bu maskeler, günlük hayatta, uzun süre kullanıma uygun olarak tasarlanmadıklarından, günlük kullanıldığında solunum konforunun bozulmasına sebebiyet verebilmektedir. Özellikle kronik akciğer ve kalp rahatsızlığı olan kişiler bu maskelerle rahat nefes alamamaktadır. Dışarı hava

veren, valvi bulunan N95 tipi maskeler, takan kişinin soluğunu doğrudan dışarıya verdiği için, karşıdaki kişileri riske atmaktadır. Bu nedenlerden dolayı bu tarz maskelerin toplum içinde kullanılmaları önerilmemektedir.

8.1.1.1. Uygun Maske Kullanımı

- Maske, doğru kullanılmadığı zaman koruyucu özellik göstermeyeceğinden ve ayrıca hastalık kaynağı olabileceğinden maskenin doğru kullanılması önemlidir.
- Maskeye dokunmadan önce eller su ve sabun ile yıkanmalı veya el antiseptiği kullanılmalıdır.
- Maskeyi takmadan önce delik olup olmadığını kontrol edilmelidir.
- Maske takılırken iplerinden tutulmalı ve iç/dış yüzeye temas edilmemesine dikkat edilmelidir.
- Maske metal şerit üst tarafa gelecek şekilde ve ağız ve çeneyi kaplayacak şekilde yüze yerleştirilmelidir.
- Doğru maske kullanımı için maskenin burun, ağız ve çeneyi tam olarak kapatması ve maskenin yüzün yan kısımlarına tam temas etmesi gerekmektedir.
- Maskeyi burun veya çene altında dışarıda bırakmak, çıkarıp masaya bırakmak ve sonrasında tekrar takarken masadan maskenin iç yüzeyine bulaşmış olabilecek virüsü ağız ve buruna temas ettirmek etkenin bulaşma riskini arttırmaktadır.
- Maske kullanıldıktan sonra çıkarılmalıdır. Maske yüzden ve kıyafetlerden uzak tutularak, kulakların arkasındaki elastik halkalardan çıkarılmalı ve hemen sonra pedallı bir çöp kutusuna atılmalıdır.
- Maskeye dokunulduktan sonra, eller alkol bazlı bir dezenfektan veya su ve sabun ile yıkanmalıdır.
- Maskeler uzun/yüksek sesle konuşma, sıcak hava fiziksel aktivite yapılması gibi durumlarda ıslanacağı için koruyucu özelliklerini kaybederler. Maske nemlendiğinde, kirlendiğinde ve uzun süreli kullanıldığında değiştirilmelidir.

8.2. Göz Koruyucu/Yüz Koruyucu Siperlik

COVID-19 hastalığında hasta kişiden yayılan damlacık, karşıdaki kişinin göz mukozasına sıçrayabilmekte ve enfeksiyon bulaşına neden olabilmektedir. Bu nedenle,

bağırarak konuşulan (koro çalışması gibi), yakın temasta bulunulan, kişinin öksürük, burun akıntısı vb. doğrudan sıçradığı, klima kullanılan ya da çok güçlü hava akımının olduğu ortamlarda bu tip bulaşma meydana gelebilmektedir. Bu nedenle, gün içinde çok sayıda farklı kişi ile yakın mesafede muhatap olanlar (güvenlik, danışma, öğrenci işleri gibi), 15 dakikadan uzun süre kapalı ortamda (laboratuvar vb.) başkaları ile yüz yüze çalışması gereken kişilerin 2 metrelik fiziksel mesafeyi koruyamayacağı durumlarda maske üzerine gözlük ya da yüz koruyucu kullanması önerilmektedir. Siperlik maske yerine önerilmemektedir. Siperlik, yüzün şekline uygun, yüzün kenarlarını saran ve çenenin altına kadar uzanan özellikle olmalıdır.

Kullanımda; önce maske, sonra gözlük/yüz koruyucu takılmalı, çıkarılırken ise önce gözlük/yüz koruyucu ve en son maske çıkarılmalıdır. Gözlük ya da yüz koruyucunun dış yüzeyi kirli kabul edilmelidir. Bu nedenle gözlük ya da yüz koruyucu başın arkasındaki kafa bandı kaldırılarak ön tarafa dokunulmadan çıkarılmalıdır. Kişisel koruyucu donanımların giyilmesi ve çıkarılması sonrasında her seferinde uygun el hijyeni sağlanmalı, eller en az 20 saniye su ve sabunla yıkanmalı veya el antiseptiği ile el hijyeni sağlanmalıdır. Yüz koruyucu ve gözlük, kullanım süresi sonunda veya kirlendiğinde sabunlu su ile veya %70'lik alkol ile silinerek tekrar kullanılabilir.

8.3. Eldiven

Eldiven kullanımının gerekliliği yapılan iş ile ilişkilidir. Yapılan iş, eldiven kullanımını gerektirmiyorsa COVID-19'dan korunmak amacı ile eldiven kullanılmamalıdır.

Üniversitemizde kantin, yemekhane vb. yerlerde çalışanlar yiyecek hazırlık ve sunumunda tek kullanımlık eldiven kullanılmalıdır. Benzer şekilde; çöp, kullanılmış maske, yiyecek atıkların toplanmasında da eldiven kullanılmalıdır.

Eldiven kullanırken, eldivenin el temizliği yerine geçmediği unutulmamalı, eldivenler kullanım sonrasında kirli kabul edilmeli, yüze, ağıza ve buruna eldiven ile dokunulmamalıdır. Yırtılan veya aşırı kirlenen eldivenler değiştirilmelidir. Eldivenler çıkarıldıktan sonra eller en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkanmalı veya uygun içerikli el antiseptiği ile ovalanmalıdır.

8.4. Personel İş Kıyafetleri

Üniversite ortamında çalışan bazı görevlilerin (temizlik yapan, yemek hazırlayan, güvenlik vb.) işe göre özel iş kıyafeti kullanması gerekebilmektedir. İş kıyafetleri kişiye özel olmalı, bu kıyafetlerle ortak alanlarda gezilmemeli ve eve bu kıyafetlerle gidilmemelidir. İşe gidiş ve gelişlerde bu kıyafetler özel bir odada değiştirilmelidir. Personel iş kıyafetleri çıkarıldığında katlanarak, çırpma ve silkeleme yapılmaksızın, toz ve partikül oluşumuna izin vermeyecek şekilde torba içine konularak muhafaza edilmelidir. İş kıyafetleri giyilmeden önce ve çıkarıldıktan sonra eller su ve sabun ile en az 20 saniye boyunca ovularak yıkanmalı veya el antiseptiği uygulanmalıdır. İş kıyafetleri gerektiğinde uygun deterjan ile uygun derecede çamaşır makinesinde yıkanmalıdır.

9. SALGIN/VAKA YÖNETİMİ VE EYLEM PLANI

9.1. Sunuş

Bu bölümde Üniversitemizde COVID-19 pandemisi ile ilişkili olarak meydana gelebilecek acil durumlarda uygulanması gereken iş ve prosedürler ile ilgili bilgilerin ve uygulamaya yönelik eylemlerin yer aldığı plan açıklanmaktadır. Akademik personel, idari personel, öğrenciler, ziyaretçiler, yükleniciler ve diğer kişiler Üniversite yönetimi tarafından kabul edilen tüm kurallara uymak, kontrol önlemlerini tam ve doğru bir şekilde uygulamakla yükümlüdür. Tüm personel, sorumluluğunda bulunan alanlarda planda belirtilen önlemleri almalıdır. Bu plan, Üniversitemiz kampüslerinde 2021-2022 eğitim yılında (süreçte bir değişiklik yaşanması durumunda değişiklikler önerilebilir) COVID-19 ile ilgili alınacak önlem ve tedbirleri kapsamaktadır.

Pandemi Kurulu olarak önceliğimiz eğitim sırasında öğrenci ve personelimizin sağlığının da azami şekilde korunmasıdır. Bunun yanında, raporda yapılan önermelerin KKTC Bakanlar Kurulu ve Bulaşıcı Hastalıklar Üst Komitesinin aldığı kararlar doğrultusunda (örneğin yüz yüze eğitime başlanması kararı vb.) ve mevcut şartlar (örneğin KKTC'nin COVID-19 pandemisi açısından kırmızı kategoride yer alması vb.) dahilinde personel ve öğrenci sağlığının en üst düzeyde korunarak, sağlık açısından en ideal eğitim sürecine ulaşılması hedefi ile hazırlandığı unutulmamalıdır. Ayrıca, KKTC'de son dönemlerde vaka sayılarında yaşanan artışlar göz önünde bulundurulduğunda, ülkemizin KKTC Sağlık Bakanlığı kategorizasyonuna göre "Kırmızı" kategoride yer alması nedeniyle kurum yanında her birey azami koruyucu önlemleri almakla yükümlüdür.

9.2. Üniversitede Pandemi Süreci Stratejisinin ve "Pandemi Koordinatörlüğü" Biriminin Oluşturulması

DAÜ, COVID-19 salgını sürecini ilk aylardan itibaren aktif bir şekilde izlemiş, ülkemizde ilk vakanın görüldüğü ve KKTC Bakanlar Kurulu tarafından "üniversitelerde eğitime ara verilme kararı"nın açıklandığı dönemde hazırlıkları tamamlayarak ülke genelinde çevrim içi eğitime geçilmesine rehberlik etmiştir. Üniversitemizde, salgının ilk başlarında kurulan "COVID-19 Farkındalık Komisyonu" ile sahada süreç yönetilmiştir.

Bu raporda önerilen Eylem Planı, ülkemizi ve dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını ile mücadelede kapanma dönemi ardından yeni normal süreçte 2021-22 eğitim yılı başında kuruma rehberlik etmek üzere hazırlanmıştır. Genel, yerel ve acil

gereksinimlere bağlı olarak ek eylemler gerekebilir. Bu bağlamda, sunuşta bahsedilen vizyonun Doğu Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü tarafından bir strateji metni ile detaylandırılması önerilmektedir **(Öneri 1: Ö1)**.

Bunun yanında, öğrencilerin yüz yüze eğitime geçeceği düşünölen bu süreçte üniversite bünyesinde gündelik yaşanacak gelişmeleri (Pandemi Kurulu ve Rektörlük ile de istişare ederek) sağlıklı koordine etmek adına DAÜ Sağlık Merkezi çatısı altında bir "Pandemi Koordinatörlüğü" biriminin oluşturulması gerekmektedir **(Eylem Planı 1: EP1)**.

Pandemi Koordinatörlüğü, öğrencilerin ve personelin olası/kesin vaka durumlarında ulaşıp danışabileceği, bu rehber kapsamındaki yapılması gerekli süreçler ve uyulması gereken kurallar hakkında bilgilendirilebileceği, gerektiğinde ise ilgili Sağlık Kuruluşlarına yönlendirilecekleri merkezi bir birim olarak çalışmalıdır. Örneğin, temaslı olduğundan şüphelenen bir öğrenci nerede test yapabileceğini veya ne yapması gerektiği ile ilgili bu birimle temasa geçmeli ya da bir sınıfta kesin veya olası vaka durumunda öğretim elemanı bu birime haber vermelidir. Pandemi Koordinatörlüğünün iletişim bilgilerinin tüm çalışanlara ve öğrencilere duyurulması ile kurulacak böyle bir iletişim ağı acil durum sırasında Üniversitede ortaya çıkabilecek kafa karışıklığını önleyecek günlük gelişmelerin merkezi ve kolay bir algoritma ile çözölmelerini sağlayacaktır. Benzer şekilde, DAÜ Sağlık Merkezi'nde aşılama yapıldığından ve PCR testi örneği alındığından aşısız ve testsiz bir öğrenciyi aşı olmak için yönlendirmek isteyen bir öğretim elemanı bu birime danışarak öğrencisini yönlendirebilmelidir. Merkeziyetçi anlayışla oluşturulacak bu şekilde bir birim 15000`den fazla bireye ev sahipliği yapan üniversitemizde salgın yönetimini kolaylaştıracaktır.

Şekil 1. Kurulması önerilen pandemi koordinatörlüğünün çeşitli konularda alacağı rolü özetleyen şema



9.3. Salgın Yönetimi

9.3.1. Hastalığa Duyarlı/Hassas Kişilerin Tanımlanarak Gerekli Önlemlerin Alınması ve Kampüste Bulunanları Aşıya Özendirme

COVID-19'da toplumun tümü hastalığa duyarlı kabul edilmektedir. Ancak, bazı kişiler hastalığa daha duyarlıdır. Sağlık çalışanları etkenle karşılaşma yönünden en riskli meslek grubudur. Erkekler, 50 yaşın üstünde olan kişiler, komorbiditesi (Hipertansiyon, Kalp Hastalığı, Diyabet, Malignite, KOAH, Böbrek Hastalığı vb.) olan kişiler, mevsimlik tarım işçileri ile bakım ve rehabilitasyon merkezleri, okullar, kırsal alanlar, ceza ve tevkif evleri ve göçmen kamplarında yaşayanlar hassas gruplardır. Bulaşıcı Hastalıklar Üst Komitesi tarafından açıklanan risk grubu sınıfına giren hassas gruplardaki bireylerin (öğrenci, personel) saptanması ve durumlarının KKTC Sağlık Bakanlığı raporu doğrultusunda değerlendirilmesi gerekmektedir (**EP2**). Hassas bireylerde bireysel koruyucu ekipmanlar gündelik hayatta koruyuculuk anlamında diğer bireyler gibi son derece önemlidir. Dolayısı ile önceki bölümlerde açıklanan bireysel koruyucu ekipmanlara özellikle kampüste bulunan hassas öğrenci ve personelin ulaşımından emin olunmalı, bu ekipmanların özenli kullanımı denetlenmeli ve sürekliliği kılınmalıdır (**EP3**).

Aşılama şu anda uzun vadede hastalıktan korunmanın en etkili yöntemidir. Aşısız bireyler hastalığa aşıları olmayan bireylere kıyasla daha duyarlıdır ayrıca hastalığın yayılmasında

aşılı bireylere göre daha etkilidir. Bu bağlamda üniversite genelinde aşılı ve aşısız bireyler tespit edilmeli ve aşısız bireylerin aşıya ulaşımı sağlanarak aşıya özendirilmelidir **(EP4)**. Aşılı bireylerin tespitinin güvenilirlik altına alınması açısından KKTC’de pilot olarak Lefkoşa’daki iş yerlerinde uygulanmaya başlanan AdaPass yönteminin üniversiteye entegre edilmesi veya QR kod temelli ayrı bir sistemin kurulması için hukuki görüş alınması kurulumuz tarafından önemsenmektedir.

9.3.2.Aşılama ve Tarama Stratejisi

Günümüzde uluslararası otoriteler tarafından ülke ve coğrafi dinamikler göz önünde bulundurularak farklı stratejilerle aşılama ve enfeksiyon tarama uygulamaları yürütülmektedir. Bu noktada, bu stratejiler belirlenirken bölgesel salgın durumunun ve diğer faktörlerin gözetilmesi, popülasyona spesifik stratejilerin geliştirilmesi önerilmektedir. Şu anda en etkin korunma ve koruma yöntemi olan aşının tüm bireylere ulaşımı büyük önem arz etmektedir. Bu noktada aşı karşıtlığı tüm dünyada ve özellikle gençlerde en büyük engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısı ile aşı karşıtlığını engelleyici, aşıya özendirici farkındalık artırıcı ve bilgilendirici uygulamalar yapılmalıdır **(EP5)**. Bu uygulamalar afişler, bilgilendirici levhalar gibi pasif uygulamalar ve bire bir eğitimler/iletişimler gibi aktif uygulamalar şeklinde sınıflandırılmalıdır.

Aşıya özendirme aktivitelerine ilave olarak, aşı olmak isteyen bireylerin aşıya ulaşımı da Üniversite Yönetimi tarafından sağlanmalıdır. Bu bağlamda KKTC Sağlık Bakanlığı ile istişare edilerek aşı tedarik zincirine dahil edilme, aşı temini, aşı saklanması ve aşılama organizasyonları önceden planlanmalıdır **(EP6)**.

Kişisel kontrol önlemlerinin artırılması ve aşılama yanında hastalığın önlenmesinde bir diğer önemli uygulama belirli bir popülasyondaki bireylerin durumunun tarama testleriyle izlenmesidir. Bu bağlamda antijen ve PCR testleri yapılmakta ve testlerin organizasyonu ülkemizde KKTC Sağlık Bakanlığı Bulaşıcı Hastalıklar Sağlık Üst Kurulu tarafından yapılmaktadır. Ülkenin durumuna göre bu stratejilerin sürekli değişebildiği gözlemlenmektedir. Bulaşıcı Hastalıklar Sağlık Üst Komitesi’nin aldığı COVID-19 taraması ile ilgili kararlar yasal olarak bağlayıcıdır ve bu kararlara uyulması gerekmektedir. Bu konuda kurulumuz, CDC (Centers For Disease Control, USA) tarafından da önerildiği üzere yükseköğretim için randomize tarama testlerinin tüm bireyleri kapsayacak şekilde, demografik, aşılama ve enfeksiyonla ilişkili verilerin de

derleneceği şekilde yapılmasını ve bu konuda Sağlık Üst Komitesi ile istişare içerisinde olunmasını önermektedir (**Ö2**). Bunun yanında aşılama durumu test stratejisinin belirlenmesinde önem arz etmektedir. Enfeksiyonlar, Delta varyantı ile bile, tamamen aşılama olmuş kişilerin nispeten küçük bir kısmında meydana gelir. Bununla birlikte, ön kanıtlar, Delta varyantı ile enfekte olan ve tam olarak aşılama olmuş kişilerin virüsü başkalarına bulaştırabileceğini göstermektedir. Delta varyantı ile enfekte olma ve potansiyel olarak başkalarına yayma risklerini azaltmak için: Kurulumuz, tam olarak aşılama olmuş kişilerin de tüm koruyucu önlemlere riayet etmelerini ve geniş random taramalara katılmasını önerir (**Ö3**). CDC'nin Yükseköğretim için yayımladığı kılavuzda taramada aşısız bireylere testlerde öncelik verilmesi önerilmektedir. Bu bağlamda, KKTC Sağlık Bakanlığı Sağlık Üst Kararlarına uymanın zorunlu olması nedeniyle; bu raporun hazırlandığı 29.08.2021 tarihi itibarıyla KKTC Sağlık Bakanlığı Sağlık Üst Kurulu'nun "Pandemiye karşı izlenecek Yol Haritası" tablosunda üniversiteye gitmenin orta riskli bir aktivite olarak kategorize edildiği ve KKTC'nin kırmızı kod altında sınıflandırıldığı göz önüne alındığında; üniversiteye giden aşısız bireylerden 3 günde 1 test (PCR veya antijen tespitine dayanan test) istenmesi önerilmektedir. Bu karar Kurulumuzca uygun görülmekte; aşıli bireylerin ise bölgesel test kapasitesine uygun bir şekilde KKTC Sağlık Bakanlığı ile istişare edilerek taranması önerilmektedir (**EP7**). PCR testlerinin daha hassas olduğu göz önünde bulundurularak COVID-19 ile ilişkili belirti gösteren veya şüpheli temas öyküsü olan hem aşıli hem de aşısız kişilerin direkt PCR testi yaptırması sağlanmalıdır (**EP8**). EP4'te önerilen QR kodu temelli sistem PCR/antijen testlerinin yüklenmesi için de kullanılabilir.

Bir diğer önemli nokta ise aşıların sağladığı koruyuculuk oranlarının farkında olunması gerektiğidir. Hali hazırda DAÜ personelinin büyük bir kısmı aşılanmıştır. Ancak personelin çoğunun koruyuculuğu nispeten daha düşük kabul edilen 2. basamak (Janssen, AstraZeneca vb.) veya 3. Basamak (Sinovac vb.) aşılarla aşılanma olduğu gözlemlenmektedir. Koruyuculuk düzeyi en yüksek olan 1. basamak mRNA aşıları ise topluluğumuzda en az kullanılmış olan aşı grubu olarak görülmektedir. Bu durum aşıli bireylerde de enfeksiyon sıklığının artabileceğini ve ileride muhtemel farklı varyantların ortaya çıkmasında aşılama stratejisinin gözden geçirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca, aşıların zamana bağlı koruyuculuğunu gösteren çalışmalar henüz yeterli veri sunmadığından Akademik Yıl içinde aşıli bireylere destek dozların yapılması

gerekebileceği de göz önünde bulundurulmalıdır. Böyle bir durumda, öğrenci ve personelin destek doz olması için aşı tedariki ve aşı yapma kapasitesi planlanmalıdır.

9.4. Vaka Yönetimi

COVID-19 tanısı almış kişilerin esas olarak hastalık bulguları başlamadan önceki 2 günden başlayarak semptomlarının sürdüğü 10-12 gün süresince bulaştırma riski olduğu için temaslılarının ve yakın temaslılarının tespit edilmesi önemlidir. Bu bağlamda kurumsal olarak bireylerin izlenmesi yanında bireylerin de kendilerini gerekli durumlarda kategorize ederek kurumu bilgilendirmesi önemlidir. Bu bağlamda bireylerin vaka tanımları ile ilgili farkındalıkları olması gerekmektedir.

Bilinmesi gerekir ki COVID-19 olgularına yönelik vaka tanımları birkaç kez değişiklik göstermiştir. Vaka yönetiminin Sağlık Bakanlığı ve uluslararası otoriteler tarafından güncellenebileceği akılda tutulmalıdır. Çalışanlar ve öğrenciler olası olgu veya şüpheli durumlarda Pandemi Koordinatörlüğü'ne başvurmalıdırlar (**EP9**). Pandemi Koordinatörlüğü tarafından en yakın sağlık birimine yönlendirilmesi durumunda, yönlendirilen kişilerin ve varsa eşlik edenlerin mutlaka kişisel koruyucu önlemlerini almış olması gerekmektedir.

Vaka yönetimi ile ilgili temaslı ve vaka tanımları yerel sağlık otoriteleri tarafından yapılmakta ve güncellenmektedir. Temaslı ve vaka tanımlarının kişiler tarafından bilinmesi farkındalık açısından önemlidir. Ancak, vaka yönetimi (vaka tanımı, temaslı takip, filyasyon vb) sadece Bulaşıcı Hastalıklar Üst Komitesi tarafından organize edilir. Üniversitelerin, bu sürece doğrudan dahil olması (temas takibi yapması gibi) halk sağlığı açısından mümkün olmadığı gibi, yasal da değildir. KKTC Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanan güncel tanımlara ve takip algoritmasına bu raporun hazırlanması sırasında erişilemediğinden, vaka ve temaslı tanımları, çalışanlarımız arasında bu tanımların ve vaka takibinin farkındalığını sağlamak amacıyla, Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı'ndan alınmıştır. KKTC Sağlık Bakanlığı tarafından güncellenmesi durumunda, aşağıda verilen tanımlar ve vaka takibi yenilenecektir.

9.4.1.Vaka ve Temaslı Tanımları

OLASI VAKA:

- Ateş, öksürük, nefes darlığı, boğaz ağrısı, baş ağrısı, kas ağrıları, tat ve koku

alma kaybı veya ishal belirti ve bulgularından en az biri VE

- Klinik tablonun başka bir neden/hastalık ile açıklanamaması VE
- Semptomların başlamasından önceki 14 gün içerisinde kendisi veya yakın temasının hastalık açısından yüksek riskli bölgede bulunma öyküsü

VEYA:

- Ateş, öksürük, nefes darlığı, boğaz ağrısı, baş ağrısı, kas ağrıları, tat ve koku alma kaybı veya ishal belirti ve bulgularından en az biri VE
- Semptomların başlamasından önceki 14 gün içerisinde doğrulanmış COVID-19 vakası ile yakın temas eden

VEYA:

- Ateş ve ağır akut solunum yolu enfeksiyonu belirti ve bulgularından en az biri (öksürük ve solunum sıkıntısı), VE
- Hastanede yatış gerekliliği varlığı (*SARI*)* VE
- Klinik tablonun başka bir neden/hastalık ile açıklanamaması

**SARI (Severe Acute Respiratory Infections-Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları) son 14 gün içinde gelişen akut solunum yolu enfeksiyonu olan bir hastada, ateş, öksürük ve dispne, takipne, hipoksemi, hipotansiyon, akciğer görüntülemesinde yaygın radyolojik bulgu ve bilinç değişikliği nedeniyle hastaneye yatış gerekliliği*

VEYA:

- Ateş, öksürük, nefes darlığı, boğaz ağrısı, baş ağrısı, kas ağrıları, tat ve koku alma kaybı veya ishal belirti ve bulgularından en az ikisinin bir arada olması ve bu durumun başka bir neden/hastalık ile açıklanamaması.

KESİN VAKA:

Olası vaka tanımına uyan olgulardan moleküler yöntemlerle SARS-CoV-2 saptanan olgular.

YAKIN TEMASLI:

- COVID-19 hastasıyla sınıf veya laboratuvar gibi aynı kapalı ortamda 1 metreden yakın ve 15 dakika veya daha uzun süre bir arda kalan kişiler,
- Kesin veya olası bir COVID-19 vakasına, damlacık enfeksiyonuna yönelik korunma önlemleri almadan, doğrudan bakım sağlayan kişiler,
- COVID-19 ile enfekte sağlık çalışanları ile birlikte çalışan veya COVID-19 ile enfekte hasta ziyaretinde bulunarak bulaşa maruz kalan kişiler,

- COVID-19 hastasıyla okul öncesi ve okul çocuklarında aynı evi paylaşanlar veya bunlara bakım verenler,
- COVID-19 hastasıyla yurttan veya otelde aynı odayı paylaşanlar,
- COVID-19 hastasının salgıları (tükürük, balgam vb.) ile korunmasız temas eden kişiler,
- COVID-19 hastasıyla aynı uçakta seyahat eden yolculardan iki ön, iki arka ve yan koltukta oturan kişiler,
- COVID-19 hastasıyla aynı evde/yurttan aynı odada yaşayanlar,
- COVID-19 hastasıyla aynı ofiste çalışanlar

TEMASLI

- COVID-19 hastasıyla aynı kapalı ortamda (sınıf, hastane veya diğer kurumların bekleme salonları, otobüs, servis vb. ulaşım araçları) bulunmuş ancak 1 metreden uzak mesafede veya 15 dakikadan kısa süre bulunmuş kişiler,
- COVID-19 hastasıyla 1 metreden daha yakın mesafede 15 dakikadan kısa süreyle yüz yüze kalan kişiler,
- COVID-19 hastasıyla aynı kapalı ortamda 15 dakikadan uzun süre ile maske takarak bulunmuş kişiler.

Temaslı, yakın temaslı veya temassız ayırımı KKTC Sağlık Bakanlığı temas ekibi tarafından yapılacaktır ve bireyler Sağlık Bakanlığı tarafından yönlendirilecektir. Üst Komite'nin istemesi durumunda temaslı/yakın temaslıların saptanması için Üniversite, Sağlık Bakanlığı ile istişare etmelidir **(Ö4)**.

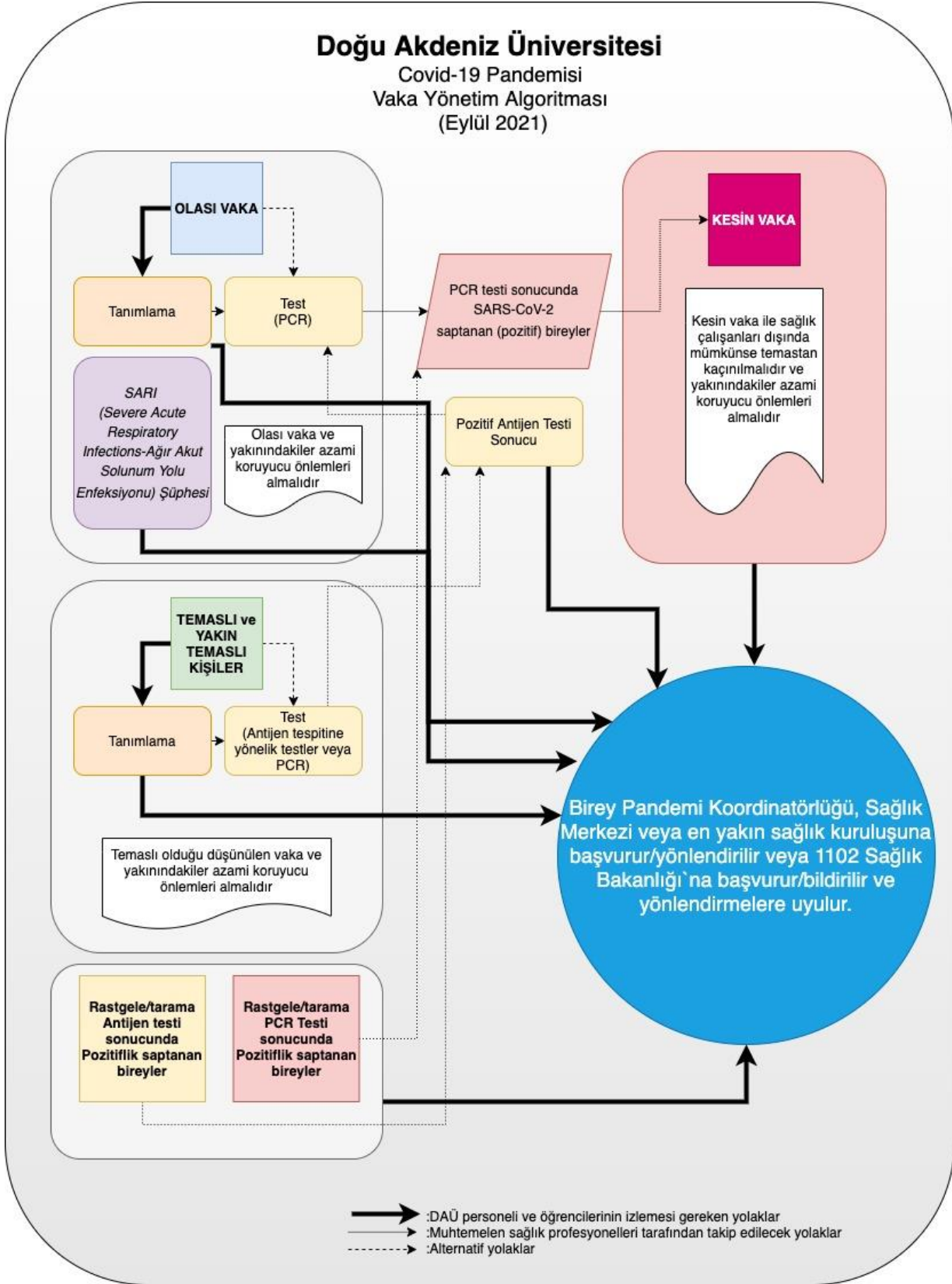
9.4.2. Temaslı, Olası ve Kesin Vaka Takibi

Üniversite bünyesindeki bir bireyin olası vaka ve/veya kesin vaka tanımına uyması halinde bireyin koruyucu önlemler alarak diğer kişilerden uzak durması sağlandıktan sonra kişi Pandemi Koordinatörlüğüne bilgi verilmelidir. Koordinatörlük yönlendirmesi ile kişi en yakın sağlık kuruluşuna yönlendirilmelidir.

KKTC Bulaşıcı Hastalıklar Yasası gereği, COVID-19 Olası Vaka Tanımına uyan her hasta Bildirim Formu veya telefon aracılığıyla (1102) derhal KKTC Sağlık Bakanlığı'na bildirilmeli ve COVID-19 teşhis, tedavi ve takibi için Sağlık Merkezi'ne veya en yakın Ateş ve Öksürük Polikliniği'ne sevk edilmelidir. Üniversitemizde bu organizasyon Pandemi Koordinatörlüğü tarafından organize edilmelidir.

Sağlık Bakanlığı tarafından önerilen karantina/izolasyon sonrası kuruma geri dönüşte, kişinin Sağlık Bakanlığı tarafından önerilen sürenin sonuna geldiği güvence altına alınmalıdır.

Şekil 2. Doğu Akdeniz Üniversitesi Vaka Yönetim Planını özetleyen şema*



*Karar verilemeyen durumlarda Pandemi Koordinatörlüğüne danışılmalıdır.

9.5. Salgın kontrol önlemleri ve dezenfeksiyon işlemleri eylem planı

Salgınla mücadelede virüsün bulaşmasını engellemenin en temel yolu iyi hijyen uygulamaları'nın gereği gibi uygulanması olarak vurgulanmaktadır. Yetersiz hijyen uygulamaları veya acil durumlara hazırlıklı olmama, risklerin yaygınlaşmasına ve büyümesine neden olacaktır. DAÜ ve DAÜ içerisindeki işyerlerinde COVID-19 ile mücadelede iyi hijyen uygulamaları ile ilgili olarak alınacak önlemler bu raporun "COVID-19 ENFEKSİYON KONTROL ÖNLEMLERİ" bölümünde detaylı olarak açıklanmıştır. Dolayısı ile raporun ilgili bölümündeki enfeksiyon kontrol önlemlerinin azami şekilde uygulanması gerekmektedir **(EP10)**.

Bu bağlamda özellikle dezenfeksiyon işlemleri virüsün yayılımının kontrolünde önemlidir. Dezenfeksiyon işlemlerinin planlı, düzenli ve disiplinli bir şekilde uygulanabilmesi için Temizlik İşleri Şube Amirliği ile istişare edilerek yeterli personelin sağlanması ve eğitilmesi gerekmektedir **(EP11)**. Dezenfeksiyon ile ilgili olarak, Temizlik İşleri Şube Amirliği'nin fakülte ve diğer yönetsel birimlerin idari amirleri ile iletişim içinde çalışması sağlanmalıdır **(EP12)**.

9.5.1. Kontrol Önlemlerinin Denetlenmesi

Kontrol önlemleri kapsamındaki malzeme (kişisel koruyucu ekipman, el antiseptikleri, afişler, uyarıcı yer işaretleri vb) ihtiyacının tespiti, temini, stoklanması, dağıtılması ve ayrıca fiziksel mekanların hazırlanması DAÜ Rektörlüğü ve Pandemi Kurulu tarafından yürütülecektir.

Ayrıca, her bir idari ve yönetsel birimde görevlendirilecek idari amirler (veya Rektörlüğün uygun göreceği kişiler) kontrol ve sorumluluğunda bu kılavuzda belirtilen korunma önlemlerinin etkin bir şekilde uygulandığını kontrol edip, eksikliklerin giderilmesini sağlayacak birkaç kişiden oluşan bir ekip görevlendirmeli ve bu ekibin düzenli kontroller yaparak eksikleri idari amirliğe raporlaması sağlanmalıdır **(EP13)**. Eksiklerin giderilmesi ise idari amirliklerin sorumluluğunda olması önerilir.

9.6. Psikolojik Destek

SARS-CoV-2 virüsü ve COVID-19 hastalığına yönelik rehber dokümanlar, videolar hazırlanmalı, var olanlar güncellenmelidir. COVID-19 pandemi sürecinin sağlıklı bir şekilde atlatılmasına ilişkin alanında uzman kişilerin yazdığı bilgilendirici yazılar

paylaşılmalı, gerektiğinde izolasyon sürecinin kolaylaştırılmasına yönelik psikolojik destek verilmelidir.

Salgın süresince öğrenci ve personelimiz psikolojik zorluklarla karşılaşabileceğinden salgının başında kurulan "COVID-19 Psikolojik Destek Birimi" aktifleştirilmelidir, öğrencilerimiz ve personelimiz birimin varlığından haberdar edilmelidir **(EP14)**.

9.7. Akademik Risk Planlaması

Salgın süresince dinamikler çok hızlı değişebilmektedir. Örneğin, ülkelerin kapanması veya beklenmedik varyantların ortaya çıkarak salgının seyrini değişmesi her zaman olasıdır. Bu gibi beklenmedik durumlar özellikle öğrencilerin akademik hayatı için risk teşkil etmektedir. Dolayısı ile bu risklerin önceden hesaplanarak, belirlenmesi ve öğrencilerin en az akademik kayıp yaşayacak şekilde algoritmali planlamalar yapılması önerilmektedir **(Ö5)**

Tablo 2. Salgın ve vaka yönetiminde DAÜ Eylem Planı

EYLEM PLANI KODU	EYLEM PLANI AÇIKLAMASI
EP1.	Öğrencilerin yüz yüze eğitime geçeceği düşünülen bu süreçte üniversite bünyesinde gündelik yaşanacak gelişmeleri (Rektörlük ve Pandemi Kurulu ile eşgüdüm halinde) sağlıklı ve sistemli bir şekilde koordine etmek adına Sağlık Merkezi çatısı altında "Pandemi Koordinatörlüğü" oluşturulması.
EP2.	Hassas gruplardaki bireyler (öğrenci ve eğitimci) tespit edilmeli ve durumlarının KKTC Sağlık Bakanlığı raporu doğrultusunda değerlendirilmesi
EP3.	Bireysel koruyucu ekipmanlara özellikle hassas öğrenci ve personelin ulaşımından emin olunmalı ve bu ekipmanların özenli kullanımı denetlenmeli ve sürekli kılınmalı.
EP4.	Aşısız bireyler tespit edilmeli ve aşıya ulaşımı sağlanarak aşıya özendirilmeli. Aşı bildiriminin güvenilirliğinin kontrolü açısından QR kodlu bir sisteme entegre olunması ile ilgili çalışma yapılmalı.
EP5.	Aşı karışıklığını engelleyici, aşıya özendirici farkındalık artırıcı ve bilgilendirici uygulamalar yapılmalı.
EP6.	Aşı tedarik zincirine dahil edilme, aşı temini, aşı saklanması ve aşılama organizasyonları önceden planlanmalı.
EP7.	Aşısız bireylerden 3 günde 1 test (PCR veya antijen); aşıları bireylerin ise bölgesel test kapasitesine uygun bir şekilde KKTC Sağlık Bakanlığı ile istişare edilerek taranması sağlanmalı.
EP8.	COVID-19 ile ilişkili belirti gösteren veya şüpheli temas öyküsü olan hem aşıları hem de aşısız kişilerin PCR testi yaptırması sağlanmalı. PCR test takibinin yapılabilmesi için QR temelli sisteme geçilmesi ile ilgili çalışma yapılmalı.
EP9.	Üniversite bünyesindeki bir bireyin olası vaka ve/veya kesin vaka tanımına uyması halinde bireyin Pandemi Koordinatörlüğüne başvurması sağlanmalı.
EP10.	Enfeksiyon kontrol önlemlerinin azami şekilde uygulanması sağlanmalı.
EP11.	Dezenfeksiyon işlemlerinin planlı, düzenli ve disiplinli bir şekilde uygulanabilmesi için ilgili yeterli personelin görevlendirilmesi ve eğitilmesi sağlanmalı.
EP12.	Dezenfeksiyonla ilgili birimin fakülte ve diğer yönetsel birimlerin idari amirleri ile eşgüdüm içinde çalışması sağlanmalı.
EP13.	İdari amirliklerin kontrol ve sorumluluğunda bu kılavuzda belirtilen korunma önlemlerin etkin bir şekilde uygulandığını kontrol edip, eksikliklerin giderilmesini sağlayacak birkaç kişiden oluşan bir ekip görevlendirmeli ve bu ekibin düzenli kontroller yaparak eksikleri idari amirliğe raporlaması sağlanmalı.
EP14.	Salgın süresince öğrenci ve personelimiz psikolojik zorluklarla karşılaşabileceğinden salgının başında kurulan "COVID-19 Psikolojik Destek Birimi" aktifleştirilmeli, öğrencilerimiz ve personelimiz birimin varlığından haberdar edilmeli.

Tablo 3. Eylem planındaki noktalara ek öneriler

ÖNERİ KODU	ÖNERİ AÇIKLAMASI
Ö1.	Üniversite salgın vizyonunun bir strateji metni ile detaylandırılması gerekmektedir.
Ö2.	Randomize tarama testlerinin organize edilmesi ve tüm bireylere demografik ve aşılama, enfeksiyon bilgilerini de kaydedecek şekilde yapılmasını önermektedir.
Ö3.	Tam olarak aşılanmış kişilerin de korunma yöntemlerine riayet etmesi ve düzenli random taramalara katılması önerilmektedir.
Ö4.	Üst komiteden bu yönde bir istek gelirse, Yakın temaslı, temaslı, temassız ayırımında Sağlık Bakanlığı ile istişare halinde olunmalıdır
Ö5.	Akademik risklerin önceden hesaplanarak, belirlenmesi ve öğrencilerin en az akademik kayıp yaşayacak şekilde algoritmali planlamalar yapılması önerilmektedir.

10. KAYNAKÇA:

1. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/colleges-universities/considerations.html#section4>
2. https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/colleges-universities/ihe-testing.html#anchor_1615910527039
3. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/vaccines/fully-vaccinated-guidance.html>
4. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/your-health/about-covid-19/caring-for-children/families.html>
5. <https://saglik.gov.ct.tr/COVID-19>
6. <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/39551/0/covid-19rehberigenelbilgilerepidemiyojivetanipdf.pdf>
7. KKTC Resmi Gazete, 26 Ağustos 2021
8. Al-Balas M, Al-Balas HI, Jaber HM, Obeidat K, Al-Balas H, Aborajoo EA, Al-Taher R, Al-Balas B. Distance learning in clinical medical education amid COVID-19 pandemic in Jordan: current situation, challenges, and perspectives. *BMC Med Educ.* 2020 Oct 2;20(1):341. doi: 10.1186/s12909-020-02257-4. Erratum in: *BMC Med Educ.* 2020 Dec 16;20(1):513. PMID: 33008392; PMCID: PMC7530879.
9. Lotfi M, Hamblin MR, Rezaei N. COVID-19: Transmission, prevention, and potential therapeutic opportunities. *Clin Chim Acta.* 2020 Sep;508:254-266. doi: 10.1016/j.cca.2020.05.044. Epub 2020 May 29. PMID: 32474009; PMCID: PMC7256510.
10. Mateen M, Kan CYP. Education during COVID-19: Ready, headset, go! *Clin Teach.* 2021 Feb;18(1):90-91. doi: 10.1111/tct.13266. Epub 2020 Oct 2. PMID: 33006439; PMCID: PMC7646265.
11. Rai P, Kumar BK, Deekshit VK, Karunasagar I, Karunasagar I. Detection technologies and recent developments in the diagnosis of COVID-19 infection. *Appl Microbiol Biotechnol.* 2021 Jan;105(2):441-455. doi: 10.1007/s00253-020-11061-5. Epub 2021 Jan 4. PMID: 33394144; PMCID: PMC7780074.
12. Laine C, Cotton D, Moyer DV. COVID-19 Vaccine: Promoting Vaccine Acceptance. *Ann Intern Med.* 2021 Feb;174(2):252-253. doi: 10.7326/M20-8008. Epub 2020 Dec 21. PMID: 33347321; PMCID: PMC7901662.
13. KKTC Sağlık Bakanlığı Bulaşıcı Hastalıklar Üst Komitesi Kararları. <https://saglik.gov.ct.tr/BULA%C5%9EICI-HASTALIKLAR-%C3%9CST-KOM%C4%B0TES%C4%B0-TARAFINDAN-ALINAN-KARARLAR>
14. 29.06.2021 tarihli Türkiye Cumhuriyeti (TC) Sağlık Bakanlığı COVID-19 Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi,
15. 28.05.2021 tarihli TC Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü COVID-19 (SARS-CoV-2 Enfeksiyonu) Temaslı Takibi, Salgın Yönetimi, Evde Hasta İzlemi ve Filyasyon Rehberi
16. TC Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Yüksek Öğretim Kurumlarında Sağlıklı Ortam Geliştirilmesi Kılavuzu
17. TC Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İşyerlerinde Koronavirüse (Covid-19) Karşı Alınması Gereken Önlemler duyurusu